

סינאטלוגיה

הקוסמולוגיה, האנתרופולוגיה,

מערכת האתיקה

והמתודולוגיות שלה

רג' דריקבורג

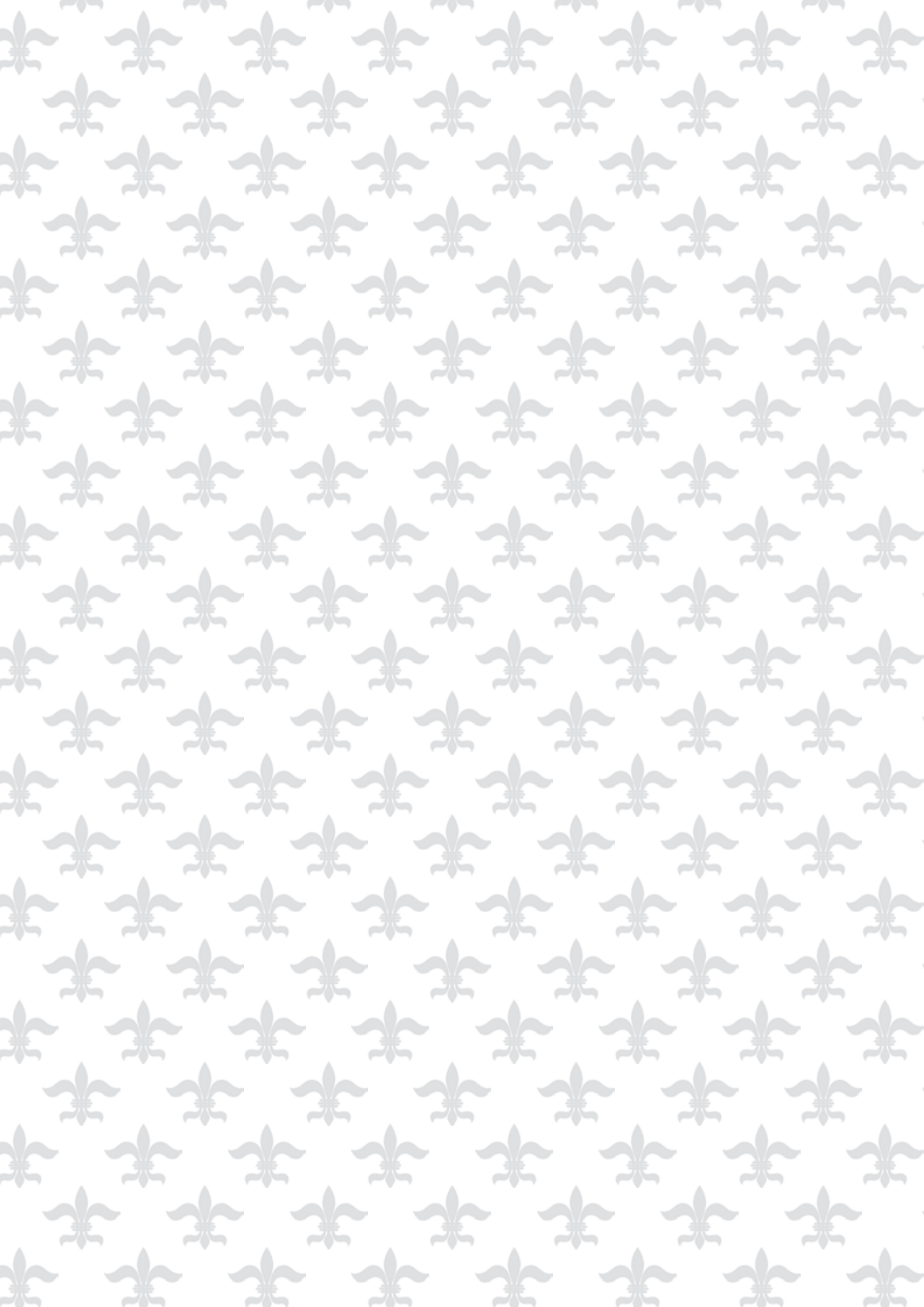
פרופסור, סוציולוגיה של דת

אוניברסיטת ליל III

ליל, צרפת

22 בספטמבר 1995

סייטאן און גייה

הקוסמולוגיה, האנתרופולוגיה,

מערכת האתיקה

והמתודולוגיות שלה

סיינטולוגיה
הקוסמולוגיה, האנתרופולוגיה,
מערכת האתיקה והמתודולוגיות שלה

תוכן העניינים

1	I. האם סיינטולוגיה היא דת?
1	I.I. למה אנו מתכוונים במושג "דת"?
2	II.I. תכני הסיינטולוגיה
2	הקוסמולוגיה: העל-טבעי בסיינטולוגיה
3	הדינמיקות ואתיקה
4	האנתרופולוגיה של סיינטולוגיה
5	א. אודיטינג
6	ב. הכשרה דתית
6	ג. טקסים
6	ד. ארגון
7	ה. ייעוץ רוחני
7	II. מיהם הסיינטולוגים?
7	III. כיצד סיינטולוגים נותנים תוקף לעיקרי אמונתם?
9	III.I. לגיטימיות פרגמטית
9	II.III. הסבירות באמונה
10	III.III. אמת יחסית
10	IV.III. רלוונטיות
10	V.III. משמעות החיים
11	VI.III. התייחסות למדע
11	VII.III. החשיבות של טכנולוגיה סיינטולוגית
11	VIII.III. התייחסות למסורת דתית
12	IV. מסקנות
15	על המחבר

סיינטולוגיה

הקוסמולוגיה, האנתרופולוגיה, מערכת האתיקה והמתודולוגיות שלה

מטרת הדיון הזה היא לבחון את סיינטולוגיה מנקודת מבט סוציולוגית.

השאלה היא: האם סיינטולוגיה היא דת? ואם כן, איזה סוג דת היא? אנחנו ננסה לתת אלמנטים של תשובות במסמך זה.

אנחנו גם נתאר מספר היבטים של סיינטולוגיה כפי שהיא מופיעה בפנינו כיום. המצגת שלנו היא לא למטרת ויכוח או התנצלות.

I. האם סיינטולוגיה היא דת?

II. לאן אתכוננים באושג "דת"?

הדיון הזה לא יכול לתת במה לשיח בסיסי בעניין ההגדרה של המושג "דת". יחד עם זאת, אנחנו יכולים לאמץ נקודת מבט מעשית ולהסכים על מספר מינימלי של מאפיינים שניתן למצוא ברוב הדתות. אנחנו מודעים לכך שנקודת המבט הזו מתעלמת כרגע מהשיח על ההגדרה של המושג "דת" שנוצרה בשל קיומן של צורות דת חדשות. אנחנו יכולים להסכים עם בריאן ווילסון שדת כוללת:

- קוסמולוגיה שבה היקום מקבל על עצמו משמעות הקשורה לכוח על-טבעי אחד או יותר. מושג האדם נתפש כרחב יותר מקיומו על כדור הארץ. יש מה שקרה לפני ויש מה שיבוא אחרי. המאפיין של סופיות האדם לא מתקבל.
- מוסר אשר נובע מהקוסמולוגיה הזאת. מוסר זה מעניק הוראות וקווים מנחים, בהתאמה למשמעות המוצעת של היקום.
- כלים המחברים את בני האדם לעקרון העל-טבעי: תפילה, טקסים דתיים, טכניקות מדיטציה.

- קהילת מאמינים, קטנה ככל שתהיה, שמסוגלת לשמר וליצור את האמונות ולהצליח לקבל את יתרונות הישועה.

השילוב של המרכיבים האלה מאפשר להבדיל בין דת אחת לאחרת:

- (1) פילוסופיות דאיסטיות, המספקות קוסמולוגיה ומשמעות לקיום אך אינן מכוונות לקשר כוחות על-טבעיים לבני-אדם;
- (2) קסם אישי, המיועד להשיג תוצאות אמפיריות באמצעות השימוש בטכניקות אמפיריות;
- (3) ארגונים דאיסטיים, כגון הבונים החופשיים, שמכירים בקיומו של הארכיטקט הראשי של היוניברס אך טקסיהם אינם מכוונים לקשר בינו לבין בני-האדם.

II.I. תכני הסיינטולוגיה

הסיינטולוגיה כוללת קוסמולוגיה, אנתרופולוגיה, אתיקה, טקסים דתיים, שיטת אודיטינג, שיטה לטיהור הגוף, שיטות הכשרה, תיאוריה של תקשורת.

הקוסמולוגיה: העל-טבעי הסיינטולוגיה

המייסד, ל. רון האברד (1911-1986) מחדש את התזה של הרוחות הפרימורדיאליות (קדמוניות). הוא טוען בתוקף שלפני לידת היקום היו קימות רוחות, להן הוא קורא תטנים. הן היו ישויות לא חומריות, חסרות מאסה ונטולות זמן, שלא תופסות שום מרחב, יודעות כול, כול יכולות, בלתי ניתנות להשמדה, נצחיות ומסוגלות ליצור כל דבר. ישויות בלתי מוחשיות אלו, יחד עם הישות העליונה, בראו את העולם. מאחר שהן בראו את העולם, הן נתפסו במלכודת שהן יצרו בעצמן ונתקעו בעצם בריאתן – במיוחד באדם – כלומר בחומר, אנרגיה, מרחב וזמן (MEST – היקום הפיסי), הן אף שוכחות שהן היו הבורא. כך הן איבדו את כוחן ואת היותן יודעות-כל והפכו להיות ישויות אנושיות פגיעות. מאז אותו הזמן, הן חזרו, תקופת חיים אחר תקופת חיים, כשהן מאמצות גוף פיזי שונה בכל פעם. כיום, תטנים שכחו את זהותם הרוחנית האמיתית והם מאמינים שהם גופות אנושיים. לפיכך, לאדם יש נקודת התחלה רוחנית: הוא כולו גוף, מיינד ותטן.

זו גרסה גנוסטית של נפילת האדם המושלם לאי-שלמות, ושינוי הסדר של הדרמה היוונית, בה האלים מתערבים בענייני האדם ונופלים למלכודת.

שחרור חייב לשים סוף להמשכיות של תקופת חיים. סיינטולוגיה מבקשת לקרב את האדם למצב המקורי של תטן.

הדינמיקה והאתיקה

סיינטולוגיה עוסקת בכוח המניע של היקום ובמשמעות היקום.

היקום מונע על-ידי דחף דינמי שהוא כוח בשירות ההישרדות, עצם העיקרון של היקום. דחף זה משתנה בין יחידים וגזעים. זה תלוי בפיזיולוגיה, סביבה וניסיון. הדבר משפיע על יכולת ההתמדה של האדם לעבר החיים ועל הפעילות של האינטליגנציה, הנחשבת כיכולתם של האינדיבידואל, הקבוצה והגזע לפתור בעיות הקשורות להישרדות.

מוסריותו של האינדיבידואל נשפטת בהתייחס לפעולות שהוא מבצע למען הישרדות. מנקודת מבט זו, טוב הוא כל פעולה בונה, רע הוא מה שמתנגד להישרדות. ניתן לראות שכללי המוסר של סיינטולוגיה הם לא סדרה של המלצות (הרעיון הברגסוני של מוסר סגור). הן התוצאה של הבנה והפנמה של משמעות החיים, הפועלים כמצפן אישי. זו תהיה מערכת מוסר פתוחה.

בסיינטולוגיה, כמו בקבוצות ספיריטואליות, אין "חטא". ישנן שגיאות שהן פעולות הרסניות נגד אדם, משפחה, חברה, אלוהים. חלק מכללי מוסר הוא לאתר ולתקן פגמים.

הדחף הדינמי נעשה מורכב יותר ככל שהאורגניזם נעשה מורכב יותר. אצל אדם "נורמלי" (ללא אברציות), זה מתפצל לשמונה שטחים המתאימים למטרות הבאות:

(1) הדינמיקה של העצמי מתאפיינת בדחף הדינמי לשרוד כאינדיבידואל, להשיג הנאה ולהימנע מכאב. נכללים בה מזון, ביגוד, דיר, אמביציה אישית והמטרות הכלליות של האינדיבידואל.

(2) הדינמיקה של המין מכוונת להתרבות.

(3) הדינמיקה של הקבוצה מנהלת את חיי החברה. היא ממריצה את ההתנהגות המיועדת לשמר את הישרדות הקבוצה אליה משתייך האינדיבידואל.

(4) הדינמיקה של האנושות כוללת את הישרדות כל המינים.

(5) הדינמיקה של החיים דוחפת את האדם לעבוד עבור החיים עצמם – כלומר, כל הדברים החיים, גם צמחים וגם בעלי חיים.

(6) הדינמיקה של העולם הפיזיקלי היא דחף של האינדיבידואל להגביר את הישרדות של חומר, אנרגיה, מרחב וזמן.

(7) הדינמיקה של המחשבה היא הדחף של האינדיבידואל לשרוד כמחשבה וכישויות רוחניות.

(8) הדינמיקה של המחשבה האוניברסלית היא דחף לשרוד עבור היוצר או הישות העליונה.

ארבע הדינמיקות הראשונות קשורות לדיאנטיקה. האחרות, שהוספו בתחילת שנות החמישים, הן בעלות אופי מטאפיזי, ושייכות לתחום העיסוק של סיינטולוגיה (ראה פירוט ההבדל למטה).

יש לעודד את חבר הקהילה להיות בתיאום עם כל הדינמיקות. רשימות בדיקה של גילוי עצמי מאפשרות לחבר הקהילה לבחון את מצב הקיום שלו בכל אחת מהדינמיקות. עם העזרה של יועץ דת, הוא מחפש אחר האמצעים לתקן מצבי קיום פגומים.

האנתרופולוגיה של סיינטולוגיה

העקרונות של ל. רון האברד כוללים קונספט של האינדיבידואל שבו הגוף והמיינד קשורים יחדיו באופן מאוד קרוב.

בהתבסס על מחקרו לתוך המיינד והטבע האנושי, ב-1950 ל. רון האברד כתב את 'דיאנטיקה: המדע המודרני של בריאות הנפשי', שהפך מיד לרב-מכר והביא להקמתם של ארגוני דיאנטיקה. באותה עת דיאנטיקה התייחסה רק למיינד כאמצעי שחרור ופריקה של האינדיבידואל מטראומה נפשית. בכל זאת, מר האברד המשיך במחקרו ובתחילת שנות החמישים הוא נכנס לתחום הרוחני, עם התגלית שהאדם הוא רוח נצחית שחיה בעבר אינספור תקופות חיים ושחוצה את גבולות הממד הפיזי. כנסיית הסיינטולוגיה הראשונה נוסדה בשנת 1954.

בסיינטולוגיה ניתן להשוות את המיינד למחשב בעל שני מדורים עיקריים: המיינד האנליטי והמיינד הריאקטיבי.

המיינד האנליטי מייצג את האינטליגנציה, כושר מנטלי חסר פגמים שאמור להיות מרכז המודעות של האינדיבידואל ("אני" או האישיות הבסיסית). האנלייזר הזה מקביל למחשב שעובד עם חישה (קליטת גירויים מהעולם החיצוני), הדמיון וזיכרונות הנכללים במאגר הזיכרון הסטנדרטי. החל מהלידה וכלה במוות, במצבי ערות ובמצבי שינה, זיכרון זה מקבל מידע המשודר מהחושים השונים. הזיכרונות נשמרים במלואם לפי סדר הגעתם בתיקיות שונות (תיקיות שמע, תיקיות חזותיים, תיקיות מישוש וכו') שעומדות לרשות המיינד האנליטי. המיינד הזה חושב באופן קבוע. הוא מקבל ללא הפסק עותקים של תמונות מאוחסנות, מעריך אותם, משווה אותם, כדי לספק תשובות נכונות לבעיות בהם נתקל האינדיבידואל. כדי לבצע משימות שגרתיות כגון הליכה, הקלדה וכו' בלי לאחסן מידע מיותר, המיינד האנליטי מציב מעין מעגל סגור ששולט בפונקציות נרכשות. בעיקרון, המיינד האנליטי הוא מעין מחשב רציונאלי, חסר פגמים שאינו יוצר הפרעות נפשיות או פסיכוסומטיות.

אברציה התנהגותית מגיעה כתוצאה של המיינד הריאקטיבי, שהוא פיקדון של אנגרמות. אנגרמות אינן בדיוק זיכרונות. הן הקלטות שלמות עם כל פרטי החישה שנתקבלו על-ידי האינדיבידואל במהלך רגעים של כאב וחוסר הכרה מלא או חלקי, כמו עילפון או אלחוש.

א. אודיטינג

העיסוק הדתי העיקרי של סיינטולוגיה ידוע בתור אודיטינג. עבור סיינטולוגים, אודיטינג הוא נתיב רוחני שיטתי. מה זה?

אודיטינג מאפשר לאינדיבידואל לשקם את כל המאורעות בחיים האלה, כמו גם בחיים קודמים – במסלול הזמן. המאורעות המשמעותיים ביותר שנתגלו הם המאורעות הטראומטיים, בהם כמות של אנרגיה מופרדת שמפחיתה קיבולת בכך שהיא חוסמת פעולה ומחשבה רציונלית. חזרה אל אותם מאורעות והרצתם משחרר, על-ידי תרפיה של היזכרות, את האנרגיה הקשורה אליהם, שאז נעשית נגישה. הדבר גורם לתחושת רווחה. יתרה מכך, מאורעות העבר נחשבים כמקור של מחלות הגוף והנפש. ההכרה בהם והעבודה שהאדם שעובר אודיטינג מבצע עליהם אמורה למחוק אותם. לדוגמה, אדם הסובל מכאב עשוי לגלות באודיטינג שבחיייו הקודמים הוא נחנק. עם הרצת המאורע הטראומטי, הוא משחרר את הכאב המלווה את המאורע מהעבר. זה מזכיר את המבנה של המיתוס האישי ברפוי השאמאני כפי שהוא נדון על-ידי לוי-שטראוס בספרו אנתרופולוגיה מבנית.

בטרמינולוגיה האברדית, אודיטינג של סיינטולוגיה עושה שימוש בקיבולת של המיינד האנליטי לרוקן את המיינד הריאקטיבי מהאנגרמות המזיקות שבו, שמונעות את היכולת לשקם את כוחו של התטן בהתגלמותו.

אודיטינג מייצר שני דברים: (1) באמצעות התחקות אחר העבר, אודיטינג מראה במהירות למי שעוסק בו במקצועיות, שהוא רוח מלאת עוצמה בהתגלמותה המוגבלת על-ידי מצבו האנושי; (2) המחיקה של אנגרמות מובילה למצב של "קליר".

החיסול של אנגרמות עוזר להחיות את הישות. זה בא לידי ביטוי בעליה של אנרגיית החיים, עם יכולת הישרדות גדולה יותר, עם תחושה של עוצמה ועם שיפור יכולות שניתן למדוד על סולם הטונים.

עבור סיינטולוגים, אודיטינג הוא צורה של ייעוץ רוחני. בריאן ווילסון שותף לנקודות המבט האלה (ב-"סיינטולוגיה", 1994) בטענתו שסיינטולוגיה מבטאת את השיטתיות שבמערכות היחסים עם רוחניות, אוריינטציה שניתן למצוא ב-"מתודיזם". עבורנו זו צורה של רציונליזציה של חי דת.

עבור סיינטולוגים, אודיטינג הוא בראש ובראשונה הרפתקה רוחנית הנותנת לאינדיבידואל גישה לצד הרוחני והנצחי של האדם, בדומה לדתות המזרח.

זה קורה באודיטינג שהתטן מקבל ודאות בנוגע לנחיותו ומסוגל לגדול מבחינה רוחנית. באמצעות אודיטינג, האדם משיג הבנה גדולה יותר של רוחניותו ושל הקשר שלו עם הישות העליונה. אודיטינג גם נותן לאדם את האפשרות להפוך להיות מבין ובעל יכולת בכל שמונה הדינמיקות.

חלק ממשמצי הדת השוו את סיינטולוגיה לסוג של פסיכותרפיה. אולם השיטות והפולחנים אינם זהים, ויש להם מטרת שונות בתכלית: פסיכותרפיה עוסקת במיינד; לעומת זאת, מטרתה של סיינטולוגיה היא ישועת הרוח. (1) האדם שעובר אודיטינג מגיע להבנת הדואליות של האדם, ובאמצעות הגילוי של חיים קודמים, מבין שדרך כל תקופות החיים עובר עקרון יחיד וקבוע; (2) סיינטולוגיה גם עוסקת בתטן על-ידי שחרור התטן מהמאסות הנפשיות והגופניות, הוא משקם את עוצמתו הראשונית, האדם שהתטן מייצג יעשה "בן-חורין חיי" (ג'יוון מוקטי).

ב. הכשרה דתית

החלק המרכזי הנוסף של העיסוק הדתי בסינטולוגיה נקרא הכשרה, שזה לימוד אינטנסיבי של הכתבים של סיינטולוגיה למטרת הארה רוחנית כמו גם למטרת הכשרה כמנחה דתי של סיינטולוגיה.

הסינטולוגים מאמינים שמחובתם להשתמש באיכות של המודעות הרוחנית שלהם בכל מצבי הקיום בחיים. הם מוצאים את התיב הזה באמצעות לימודם את כתבי הסינטולוגיה. זה דומה ללימוד למטרת הארה שקיים בדתות אחרות כגון לימוד התלמוד ביהדות, לימוד התורות של בודהא ולימוד כתבי קודש אזוטריים. יתרה מכך, לטענתם, אודיטינג והכשרה הולכים יד ביד. אדם חייב לשפר את יכולותיו, אחריותו והידע שלו באותה העת. האדם מגלה שניתן לפעול באמצעות הכוח של התטן בהתגלמותו ושניתן לתקשר עם ישויות רוחניות אחרות. לדוגמה, בהכשרה, סיינטולוגים גם לומדים איך לתת "אודיטינג" כדי לגלות את תהליך הרוחניות באחרים וכדי לממש את האחריות של המאמינים.

ג. טקסים

כנסיית הסינטולוגיה מקיימת מספר טקסים דתיים שנמצאים באופן מסורתי גם בדתות העיקריות: טקסי הענקת-שם, טקסי יום ראשון, חתונות והלוויות.

ד. ארגון

לכנסיית הסינטולוגיה יש את המבנה הארגוני המורכב האופייני לתרבות המודרנית, המבוסס על מספר גדול של ארגונים. כל דת מאמצת את צורת המבנה הארגוני שלה מתוך התקופה שבמהלכה היא קמה. די לאחרונה, עדי יהווה השתמשו בשיטות ארגון מהתקופה התעשייתית, בעוד שסינטולוגיה אימצה את סגנון הארגון של התקופה הפוסט-תעשייתית.

מטרת הארגון היא לנהל ולייצר שוב ושוב את יתרונות הגאולה. דבר זה משרת התרחבות בינלאומית.

ה. ייעוץ רוחני

לסיינטולוגיה יש גוף של יועצים רוחניים מוסמכים שעורכים טקסים ועוסקים באודיטינג.

II. איהס סיינטולוגיס:

במחקרם על דת הסיינטולוגיה, רוי וואליס ורונלד ציגנון ניסו ליצור פרופיל כללי של חברי קהילת הסיינטולוגים. בנקודות רבות היתה התאמה בתוצאות.

בצרפת, ניסו לאסוף נתונים מאותו הסוג מ-285 חברי קהילה שנבחרו באקראי. הפרופיל שעלה מראה ששני שלישים הם גברים, לרוב בטווח הגילאים של 26 עד 41. רובם נשואים ויש להם ילד אחד או שניים.

בדרך כלל, סיינטולוגים נולדו וגדלו באיזור עירוני עד גיל 18. הם משתלבים היטב בחברה, רמתם המקצועית גבוהה (עסקי תיווך, מנהלים בכירים, אנשי עסקים, בעלי מקצועות המלאכה, בעלי חנויות). ארבעים ושניים אחוזים מהם הגיעו לרמה של חינוך על-תיכוני, והם מתמחים בשטחים טכניים, אמנות, מסחר וספרות.

הסיינטולוגים הצרפתים באים בעיקר מרקע קתולי, אך כבר לא לוקחים בזה חלק; 16 אחוז אומרים שהם היו אתאיסטיים. מאלה שהסכימו לדבר על גישתם הנוכחית כלפי הדת המקורית שלהם, קצת יותר ממחציתם טענו שהם עדיין משתייכים אליה, ואחדים אמרו שהם מבינים את הדת הקודמת טוב יותר ושהם מיישמים אותה באופן יותר רוחני. יש לציין שהעיסוק בסיינטולוגיה אינו מוביל בהכרח לנטישת הדת המקורית, למרות שמעשית סיינטולוגיה היא דת שלמה וסיינטולוגים בדרך כלל מחזיקים בדתם הקודמת מסיבות חברתיות ומשפחתיות בלבד.

III. כיצד סיינטולוגיס נחנך תוקף לעיקרי אמונתם:

כתבים סיינטולוגים מספקים מספר טיעונים כדי לתת תוקף (לתת לגיטימציה) לדוקטרינה הדתית של סיינטולוגיה שנכתבה על-ידי ל. רון האברד, המכונה "פילוסופיה דתית יישומית". קריאה של הטיעונים מראה שקיימת אינטגרציה בין סיינטולוגיה לבין האידיאלים והעיסוקים של תרבות המערב העכשווית.

הדוקטרינה של סיינטולוגיה – שאינה נתפסת כהתגלות של מוסר אלא כתוצאה של שימוש נכון בהיגיון האנושי – מאמצת את האידיאלים והערכים של חברה ליברלית: הצלחה אינדיבידואלית, מוסריות בתחרות בין אנשים יחידים על מנת להימנע מהתנהגות פראית, ההתקדמות מעלה של כוח כלכלי ומדע וטכנולוגיה המאפשרים שיפור ברווחה אישית, אמונה בהתקדמות המתמשכת של האנושות, אמונה

באדם ובפוטנציאל שלו, אמונה באפשרות של הרמוניה בין מטרות אישיות לבין אלו של הציוויליזציה כולה. אמונה באידיאלים אלה מוסברת בטבעו של האדם: האדם הוא טוב, וכתוצאה מכך, שואף לדברים שנחשבים טובים, כלומר, הישרדות אופטימלית. אם הוא לא מצליח להפוך להיות עוצמתי יותר או לנהוג במוסריות המעודדת את התקדמות הציוויליזציה, זה בגלל שהוא סובל מאברציות הניתנות לתיקון באמצעות טכניקות מסוימות.

לסיכום, ייתכן שהאדם יחזור למצב של היותו יודע-כל ויכול-כל כפי שהיו הרוחות הפרימורדיאליות, וייצור גזע אנושי הדומה לזה שהיה קיים בתחילת קיומו של העולם. סוג זה של אוטופיה גרסיבית מעניקה לקידום ממד רוחני, בכך שהיא הופכת אותו עלייה לרגל לעולם של אנשים מושלמים אשר חיו בעבר בשלב מסוים. תורת הסיינטולוגיה פונה לאחריות של האדם ומציעה לו בחירה בין חברה שהולכת ונעשית יותר ויותר פראית אם בני האדם לא ישתנו לבין חברה בעלת עוצמה ללא מלחמות או אלימות אם בני האדם יסכימו לטפל באברציות שלהם. ניתן לראות ש-ל. רון האברד מציע אתוס של אחריות אישית, דרך לאושר, יעילות, שגשוג והתפתחות אישית שאינה רחוקה מהפילוסופיה של תנועת ההשכלה השולטת בחברות המאוד מפותחות של ימינו.

לכן ניתן לראות שתורת הסיינטולוגיה תואמת למציאות אמפירית ככל שזה נוגע לתכנים של חברות קפיטליסטיות מערביות. היא גם תואמת לאמצעי הרכישה שלה ולמבנה שלה. השיטה של הכשרה דתית דומה לשיטות הלימוד הקיימות ברוב מערכות החינוך: שיעורים, קורסים, תרגילים מעשיים. מבנה הדוקטרינה של סיינטולוגיה דומה לידע שחברי הקהילה כבר רכשו: הם חושבים שהיא רציונאלית (היא מוצגת כהוכחה מדעית עם הנחות, היפותזות ואקסיומות) ומדעית (ישנו אוסף של ספרים עבי-כרס המתעדים את תגליותיו של ל. רון האברד יחד עם הניסויים השונים, הטעויות, הבעיות והתוצאות שלו). המערכת גם מאפשרת לכל אדם לרכוש טכניקות שהוא יכול מיד ליישם בהתאם לסדר חשיבויות ברור ותוצאות הניתנות לחיזוי. סוג זה של הכשרה דומה בצורתו להכשרה שסיינטולוגים קיבלו בבתי-הספר הקודמים שלהם או באוניברסיטאות.

סיינטולוגים רבים הם מנהלים, מנכ"לים של חברות, אנשי מקצוע, ספורטאים ואנשי תעשיית הבידור. הם השיגו בדרך כלל רמה של ציונים טובים מאוד ולעיתים אף מצוינים בחינוך הכללי שלהם. מאפייני הסיינטולוגיה שתיארנו לעיל מאפשרים לחברים להרגיש בבית בגלל החינוך שהם כבר קיבלו. ניתן להוסיף שסיינטולוגיה גם פונה לפחדים השגרתיים הקיימים בחברה המודרנית – אלימות, מלחמות, האיום הגרעיני, זיהום אוויר וכו'.

מצד שני, כוח החיים הנדרש כדי להשיג מטרות אלו מזוהה עם אלוהים וזה נותן לתנועה לגיטימיות רוחנית. במהלך שירותי סוף השבוע, היועץ הדתי שמעביר את הטקס אומר למשתתפים ש-"ההתרוממות אל ההישרדות היא בעצמה התרוממות אל האל". ניתן למצוא כאן חזון אנרגטי של האלוהות, השכיח בתנועות מטאפיזיות שונות רבות.

שנית, עבור סיינטולוגים, התקפות של סיינטולוגיה נובעת מהמעשיות של הטכנולוגיה שלה. סיינטולוגיה מחזיקה ברעיון שלאדם המיישם את טכנולוגיית האתיקה ומשתמש בסיינטולוגיה מובטחים חיים טובים יותר, עלייה ברווחה אישית והתגברות על מצבים לא רצויים, המעידים על הצלחה. מקרה של חוסר בתוצאות חיוביות לא פוגע במוניטין של הטכנולוגיה. יתרה מכך, כל כישלון למראית עין מביא את המשתמש לבחון את התנגדויותיו, בעיותיו במערכות יחסים בתוך החברה או השימוש השגוי שלו בטכנולוגיה. בכל מקרה, הוא מוזמן להתעקש מפני שסיינטולוגים מאמינים שתמיד יש פתרון טכני לכל בעיה. סיינטולוגיה עובדת אם פועלים על פיה נכונה. ניתן למצוא טכנולוגיה סטנדרטית בכתבי הסיינטולוגיה. ליישום הטכנולוגיה יש תקנים מחמירים; יש אך ורק למלא אחר ההוראות צעד אחר צעד כדי להשיג את התוצאה הרצויה, כפי שנלמד במהלך הכשרה בדת. וודאות בתקפות של סיינטולוגיה עולה מתוך התנסות אישית בטכנולוגיה.

הצלחות מוכיחות את הלגיטימיות של הטכנולוגיה ולכן גם את הפילוסופיה הדתית המעשית ואת הקונספט הרוחני שמגיע איתה.

רצינו לדעת אם הלגיטימציה של סיינטולוגיה, כפי שהיא מתוארת בספרות הרשמית, היתה זהה לזו שבה השתמשו חברי הקהילה. מסיבה זאת ערכנו ראיונות עם 15 סיינטולוגים. שאלנו אותם מדוע הם חשבו שסיינטולוגיה נכונה. חברי הקהילה שהתראיינו לקחו חלק בתנועה בין חמש לעשרים שנים. לכולם היתה השכלה גבוהה. ניתן לחלק את טיעוניהם למספר קטגוריות.

I.III. לגיטימיות פראמטית

הסיינטולוגים שנשאלו חשבו שאמונותיהם תקפות מפני שהן גרמו לשיפורים ממשיים בחייהם, לעיתים שינו באופן מוחלט את הסיטואציה. הם טוענים שבריאותם השתפרה, שחיי המשפחה הם יותר הרמוניים. הם המשיכו להיות חברים בתנועה מפני שהם ראו תוצאות חד משמעיות כבר מההתחלה. עבור חברי הקהילה, סיינטולוגיה היא דת שימושית.

II.III. הסבירות באמונה

אימות אישי של התקפות של עקרונות הסיינטולוגיה משאיר תחום "לא מאומת". סיינטולוגים רבים מודים שהם לא אימתו באופן אישי עבור עצמם את כל הדוקטרינות של ל. רון האברד ושנשאר איזורים מסוימים של אמונה היפותטית.

רבים מדברים על אמונה באלוהים. יש כאלה שעבורם קיומה של ישות עליונה אינו מוטל בספק. הם מדברים על ידיעה פנימית, עדות לקיומו של אלוהים שגרמה להם להשלים עם הפערים בינם לבין "אלוהי הקתולים" של ילדותם. על אחרים הושאר חותם לאחר שהם יצרו קשר עם חייהם הקודמים במהלך האודיטינג, וזה הוביל אותם לרעיון של ישות נצחית. לדוגמה, "בתחילה לא הייתי מודע לכך,

אולם ככל שהאודיטינג המשיך אני הבנתי שבאמת יש דינמיקה שמינית שהיא נצחית והיא אכן קיימת, בהתחלה אני לא ידעתי על זה, אבל כעת אני יודע שהיא קיימת. " יחד עם זאת, עבור רובם, אלוהים (בשפתם – הדינמיקה השמינית) צריך לקבל תקפות באותו האופן כמו בדתות אחרות. באותה העת, הם החשיבו את קיומו של אלוהים כהיפותזה סבירה: ראשית, אם הם בדקו חלק מהכתבים של ל. רון האברד ומצאו שהם נכונים, אין סיבה ששאר הכתבים יהיו לא נכונים. לדוגמה: "אני יודע שיש יוצר של כל הדברים, של היוניברס ... אני מאמין שיש ישות עליונה, זאת רק שאלה של זמן. האם הוא עדיין קיים? בשלב אליו הגעתי כעת, אין לי כל דרך לדעת. זה בחלקו אמונה ובחלקו ידיעה, מפני שברגע שאימת לעצמך שבעים אחוז מנושא, אתה מניח שהיתר הוא כנראה אמת. " – סיינטולוג מזה 20 שנה, גיל 47. אחרים חשבו שאם סיינטולוגים ברמות גבוהות יותר מצאו את אלוהים, משמע שהוא קיים.

באותה עת, הם מודים שהם בתהליך של חיפוש שייתכן ולא יסתיים עם אותה ההבנה. עבור סיינטולוגים רבים, "הדינמיקה השמינית" היא עדיין עולם שיש לחקור באופן אישי לפני שניתן להאמין בה במלואה. כרגע הם מחכים. סביר להניח שאלוהים נמצא שם. ניתן לקרוא לכך אמונה בסבירות.

III.III. אמת יחסית

כשגילוי אישי שולט, אמת היא תמיד יחסית לשלב שהושג על מסלול ההתפתחות הרוחנית של הסינטולוג. שתי אמיתות שהוזכרו על-ידי אחד מהמרוואיינים מדגים את היחסיות הזו: זה שהוא מעבר לזמן ולמילים והאמת של "כאן ועכשיו".

III.IV. רלוונטיות

סיינטולוגים מצהירים שאמונתם רלוונטית למציאות. אחד דיבר על להיות מכוון מציאות, בעוד שבאותו הזמן הוא הודה שהוא יצר אותה בעצמו ושהיא נהייתה לו טבעית. לדוגמה, אחד מהם חווה את האתיקה של סיינטולוגיה כמספקת כדי להגיע להבנה עם אחרים ולהתמודד איתם. חברת קהילה אחרת מצאה שיטה מספקת ליצירת רפורמה חברתית. לפני מעורבותה בסיינטולוגיה היא היתה סוציאליסטית מיליטנטית. היא הרגישה שהיא מצאה בטכנולוגיה של סיינטולוגיה את הכלים שהיו נחוצים לה כדי "ליצור רפורמה יסודית בחברה".

III.V. אמת החיים

חברים בקהילה טענו שהם מצאו משמעות לחייהם. אחד מהם תאר את עצמו כמלח הנסחר על פני האוקיינוס תחת שמים מעוננים ללא מצפן וללא ציוני דרך שידריכו אותו, כשהוא מצא מפה ואת כל ציוד הניווט שהוא היה צריך. סיינטולוגים מאמינים שהם מצאו את משמעות החיים ואת הדרך המוליכה קדימה. אחד מהמרוואיינים, שהפסיק את לימודי הרפואה שלו, הודה שלא ראה כל טעם במאמציו, מפני שהקיום הנוח של המעמד הבינוני אליו שאף נראה בעיניו לא עקבי לעומת מה שהוא הרגיש שהיווה עבורו את משמעות החיים, משמעות שלטענתו הוא מצא בסיינטולוגיה.

VI.III. הת"יחסות למצד

בראיונות שקיימנו לא מצאנו כל התייחסות למדעים המוסמכים כהוכחות לדוקטרינה או לטכנולוגיה של הסיינטולוגים. דבר זה עומד בניגוד מוחלט לעובדות הבאות:

א. הידע המקצועי הנדרש מהמנהיגות ומאלה שצוינו לעיל.

ב. הצהרתו של ל. רוֹן האברד ש-"אני צריך להתמודד עם העובדה שהגענו לנקודה בה המדע והדת נפגשים, ומכאן והלאה עלינו להפסיק להעמיד פנים שיש לנו מטרות חומריות בלבד. איננו יכולים לטפל בנפש האדם אם נתעלם מעובדה זו."

נוכל לנסח את ההיפותזה ש-:

א. התאמה עם המדעים המוסמכים היא דוקטרינה רשמית הנחשבת לעובדה מקובלת ושהסיינטולוגים אינם חשים בצורך להסביר. או,

ב. הלגיטימציה לאמונה זו היא שאלה של התנסות אישית לעומת היצמדות לעמדה רשמית.

ג. שטכנולוגיה סיינטולוגית מחליפה מדע.

עלינו לציין שכנסיית הסיינטולוגיה השתנתה מאז שנות היווצרותה. היא מתארת את עצמה כתנועה דתית ספציפית; הלגיטימיות שהדת מבקשת כיום מבוססת פחות על שיקולים מדעיים מבעבר.

VII.III. החשיבות של טכנולוגיה סיינטולוגית

פחות מאמינים בסיינטולוגיה אלא יותר עוסקים בה. מספר פעמים נעשה שימוש בביטוי "לעשות סיינטולוגיה". בסדרת ראיונות מוקדמת יותר בנושא של ההגדרה של מהי סיינטולוגיה, חברה הדגישו את יישום הטכנולוגיה. במהלך הסדרה הנוכחית של ראיונות, אימות הטכנולוגיה הסתמך על המעשיות שלה.

נראה שסיינטולוגיה היא דת מעשית.

VIII.III. הת"יחסות למסורת דתית

שאלות אלו עסקו רק במסורות דתיות כדי להצביע על מגרעותיהם. אף אחד מהמתראיינים הזכיר את הקשר בין בודהיזם לסיינטולוגיה למרות של. רוֹן האברד טען בתוקף שקשר זה קיים. הוא הדגיש את הנקודות המשותפות של שתי הדתות, אבל הביע צער כנגד חוסר היעילות של הבודהיזם בעולם.

אי-הזכרת הבודהיזם מתלווה לאי-הזכרת המדע. המאמינים לא מבקשים לתת לגיטימציה לאמונותיהם תוך התייחסות למרכיבים חיצוניים. נראה שמה שהם אימתו עבור עצמם השביע את רצונם. הם לא חשים בצורך לתמוך באמונותיהם עבור אחרים במונחים תיאולוגים, ולא ביקשו לשים את עצמם במסורת של חשיבה דתית, אפילו אם ל. רון האברד הכיר בדמיון הקיים בין סיינטולוגיה, בודהיזם וחוכמות דתיות עתיקות אחרות.

הלגיטימציה של סיינטולוגיה שניתנה על-ידי מספר חברים שונה במעט מהמסמכים הרשמיים. ה-"מדע המבוסס על ודאות" הוא למעשה "מדע המבוסס על ודאויות" המתקבלות רק לאחר שהן אומתו כחלק מניסיון אישי. מכאן נובע שאמונה מבוססת על סבירות והיא יחסית לרמה של חבר הקהילה בסולם הרוחני. לעומת זאת, ההכרות הדוקטרינריות ביחס לטכנולוגיה של התנועה הן מקובלות. אנו לא עוסקים בהבחנה של הוכחת האמת שמובילה לצורת התנהגות כמו במקרים של שינוי הדת בדתות עם דוקטרינה של ישועה. בדתות אלה, המאמינים מתפללים מפני שהם מקבלים את מבנה האמונה שממליץ להתפלל. הסיינטולוג מוסיף ודאות אחת על השנייה עד שהוא משיג הוכחה מספקת לאמת. סיינטולוג אחד אמר לי שהוא העדיף לדבר על "שיחה מתמשכת".

נראה גם שהדרך שלהם היא "אמונה יוצרת תוצאה" מאחר שחברי הקהילה טוענים שהם מצאו בסיינטולוגיה את המשאבים להבנת החברה וליצירת שינוי בה ובעולם כולו.

IV. אקנות

לסיינטולוגיה יש את המאפיינים של דת. יש לה תיאולוגיה, סדרה של יישומים המאפשרים להגיע לצד הרוחני של כל אדם, מבנה כנסייתי "מורכב ביותר" ומנהגים דתיים. כמה מאלה שכתבו לפנינו, אפילו הביקורתיים ביותר, לא הטילו ספק בטבע הדתי של סיינטולוגיה: מישל דה קרטו, רוי ווליס, בריאן וילסון, הארייט וייטהאד, לוני ד'. קלייבר, פרנק ק' פלין.

אנו מוצאים את המאפיינים הבאים:

- (1) לסיינטולוגיה יש טכניקות המיועדות ליצור נתיב לעבר חופש המתואר כ- "נפש בריאה בגוף בריא". ל. רון האברד וסיינטולוגים הם פורצי גבולות ברציונליזציה של חי הדת ובהשגת המטרות האידאולוגיות שלהם. לעיתים קרובות ובצדק, יש המשווים את סיינטולוגיה לבודהיזם. יש שתארו אותה כ-"בודהיזם טכנולוגי". אחרים ראו דמיון עם המתודיזם בשל המאפיין השיטתי של אודיטינג (ייעוץ רוחני).
- (2) סיינטולוגיה מאפשרת לחברי קהילתה למצוא היגיון באירועים קוסמיים, היסטוריים ואישיים; היא משכנעת את המאמין שיש בידו את הפתרון לישועה אישית וחברתית; היא מאפשרת לאדם להיות במצב של גרימה בחייו ולא התוצאה של גורמים חיצוניים.

(3) ל. רון האברד הוא לא נביא שהכריז על קיומו של נתיב ישועה שהופיע לפניו מתוך התגלות אלוהית; הוא נתפס כחוקר רוחני שארגן בהדרגה שיטה להשגת ישועה, שהיא נתיב ל-"הגשמה".

(4) סיינטולוגיה מבוססת על התנסות אישית, מיסטית במידה מסוימת, המאפשרת לאדם ליצור קשר עם טבעו הרוחני. היא רומזת על "וירטואוזיות דתית" כלומר, מחויבות עצמית חשובה, לפיכך היא לא סגידה המונית.

(5) לסיינטולוגיה יש את המאפיין של דת של "העולם הזה" בדומה ל-"סוקה גאקאי", בה הצלחה עסקית המושגת בהגינות נחשבת כסימן להתפתחות רוחנית חיובית. ניתן גם למצוא הקבלה בין כללי המוסר של סיינטולוגיה לאלו של הפרוטסטנטיות המסורתיות. בפרוטסטנטיות המסורתית, הצלחה בענייני העולם מעידה על מצב של חסד אלוהי, בסיינטולוגיה הצלחה כזו היא אינדיקציה לעבודתו של האדם על אישיותו, לדת אישית ולתקנון מוסרי הערוך באופן עקרוני מטכניקות פסיכולוגיות לשחרר את האינדיבידואל באופן רוחני, ויישומה של מערכת מוסר מאוד קונקרטי.

(6) סיינטולוגיה אינה כת – היא אינה בלעדית, וחבר הקהילה אינו מחויב לוותר על דתו הקודמת, למרות שמרביתם עוסקים בה באופן בלעדי.

(7) האופי הדתי של סיינטולוגיה נטען בתוקף בשנות ה-50 המוקדמות, על סמך עלון שכנסיית הסיינטולוגיה הבינלאומית הוציאה לאור לכבוד המאורע של חגיגות ה-40 בשנת 1994. כנסיית הסיינטולוגיה הבינלאומית, שהמטה הראשי שלה נמצא בלוס-אנג'לס, מתוארת בתור כנסיית האם (בדומה לזו שנמצאת בבוסטון עבור המדענים הנוצרים). ישנה התייחסות לחברי הקהילה ולאחווה דתית, לטקסים דתיים ולעבודות התנדבות הקשורות לדת. יתרה מכך, במהלך ראיונות שערכנו לאחרונה עם סיינטולוגים, הממד הדתי קיבל יותר ויותר תשומת לב. בכך שהיא מדגישה יותר ויותר את הטבע הדתי שלה, סיינטולוגיה מושכת אנשים בחיפושם אחר דת, בעוד שבתחילת דרכה היא קיבלה את תשומת הלב של אנשים שביקשו לפתור בעיות אישיות. ככל שסיינטולוגיה התפתחה, דיאנטיקה הפכה להיות חלק מההתקדמות כולה.

(8) סיינטולוגיה כוללת אלמנטים אוטופיים: ל. רון האברד יזם פרויקט אוטופי "קלירינג של הפלנטה" החוזה חברה ללא אי-שפיות, פושעים ומלחמה, בה בעלי היכולת יכולים לשגשג, לאנשים הגונים יש זכויות והאדם חופשי לעלות לפסגות גבוהות יותר. רמת מוסר, המיושמת באופן ספונטני (מוסר ברגסוני פתוח), תחסל את כל מה שלא צודק בקיום, ורמתה תעלה באמצעות שיקום ישות התטה. העולם אמור להשתפר ככל שמספר הסיינטולוגים יגדל.

(9) סיינטולוגיה נולדה בהקשר מודרני. היא מקבלת ממנו אלמנטים מסוימים (טכניות, גישה מתודית הנטענת בתוקף, חשיבות תקשורת בין-אישית, רווחה, הבנה של ארגון, ניסיון אישי) אותם היא שילבה עם מסורות רוחניות עתיקות.

ל. רון האברד וקהילת הסיינטולוגים מרחיבים את השימוש בכלים של היגיון כדי לשרת נתיב מיסטי, שינוי אישי ושינוי של העולם. כנראה שזו הסיבה שבגללה סיינטולוגיה נראית ייחודית ביחס לדתות אחרות.

רג'י דריקבורג

22 בספטמבר 1995

סוף האמבר

רגיי דריקבורג הוא פרופסור לסוציולוגיה של הדת באוניברסיטת ליל III, ליל, צרפת. הוא בעל תואר בפסיכולוגיה מאוניברסיטת פריס ודוקטורט בסוציולוגיה מאוניברסיטת סורבון ולאחרונה הוא עובד עם 'המרכז הלאומי למחקר מדעי'.

מאז 1972, פרופסור דריקבורג התמסר ללימודי דתות מיעוט, פרויקט שהוא התחיל בהקדשת שלוש שנים עם עדי-יהווה כצופה מהצד.

